

Wikingowie: Słownik pojęć mitol., etn. i geograf.

Autor tekstu: **Mieczysław Lenckowski**

Jest to słownik stanowiący dodatek do powieści Mieczysława Lenckowskiego *Wikingowie z Truso* (zob. str. 391), zatem oprócz pojęć, określeń, nazw, czy osób mitologicznych, etnicznych i geograficznych, napotkać można również takie które występują tylko w powieści (jest to zaznaczone).

CZĘŚĆ I. OBRAZY Z ŻYCIA LUDZI POGRANICZA

Ajtwar - mityczny pruski władca wiatru.

Alfred Wielki (872-899) — król Wessexu, nadał część swych ziem wojowniczym Normanom i tekst relacji z podróży Wulfstana zamieścił w swoim przekładzie *Chorografii* Paulusa Orozjusza.

Asgard - niebiańska siedziba bogów położona w centrum wszechświata, do której można było dostać się przez most zbudowany z ętczy.

Asgota Okrutny — wielki wikiński wojownik, opiewany w pieśniach i sagach.

Aundumla - mityczna krowa, której mleko ssał Ymir, a ona sama wylizała boga Buri.

Baldur - literacki niedźwiedź samotnik, który zaprzyjaźnił się z bartnikami z Truso.

Bożydar - postać literacka, pruski chłopiec podziwiany za spryt i odwagę.

Bratusław - postać literacka, bard z rodu Golędów opiewający sławę pruskich wojowników.

Brzeźnica - rzeka, przez którą przeprawiali się pędzący w wyścigu chłopcy.

Bur - rodzina mityczna, w której ważną rolę odgrywali Odin, Wili i Hod.

Cholin (Cholinum) — pruski gród w okolicach Kwietniewa, który odwiedził prawdopodobnie św. Wojciech.

Chorasana - miejsce buntu Szyitów pod wodzą Abul-Abbasa, gdzie przebywał Swen Siwobrody.

Dadźbóg Mont — senior rodziny Montów, który zasłynął ze zbrojnych wypraw wojennych.

dagis - czas pierwszej orki i wypędzenia stad owiec i bydła na pastwiska.

Dangeld - danina za życie dla zbójców wikińskich.

Domarada - literacka prawowita żona Kriwe, z którą miał pierworodną córkę Sigrid.

Dobiegiewa - literacka kochanka Kriwe z rodziny tkaczy, z którego to związku przyszła na świat Radosława.

drakkary - duże wikińskie statki królewskie, pełniące przeważnie funkcje reprezentacyjne lub wywiadowcze do późniejszych działań wojennych.

dranice - deszczułki łupane przy pomocy klinów i siekiery, którymi wykładano ulice w osadach i grodach.

Dymnik - osada na wzgórzu w pobliżu Kwietniewa, gdzie znajdował się jeden z etapów wyścigów konnych pruskich chłopców.

Egil - postać literacka, przystojny wiking w którym kochała się Sigrid.

Eryk Czerwony — mieszkaniec Skandii i odkrywca Grenlandii.

Estiowie - mieszkańcy krainy u ujścia Wisły zwanej Estlandem, gdzie dopłynął i przebywał w latach 880-890 anglosaski podróżnik Wulfstan.

Fjalar - postać literacka, najmłodszy syn Mirgiałów, nazywany człowiekiem-pszczołą, który poznał największe tajniki wiedzy bartniczej.

Forkbeardowie - duńska dynastia królewska.

Frey - mityczny bóg pokoju i płodności.

Galena - miejsce tajemnych nauk z różnych dziedzin sztuki, a przede wszystkim muzyki.

Ginnungagap - mityczna czeluść otchłani, która powstała w początkach świata za czasów Ymira.

girnoynis - żarna do ręcznego rozcierania zboża.

Gniewomir - postać literacka, obrońca Budoraju.

Gor - postać literacka, drugi atakujący w grze chłopców w piłkę.

Gosława - postać literacka, córka Bratusława.

Gościmir - postać literacka, atakujący chłopiec pruski zwycięskiej drużyny.

Gunnar Mirgiaf — literacka głowa rodziny bartników, zaprzyjaźniony z pruskimi zbieraczami miodu.

Guido z Alezzo — toskański mnich, muzyk i kompozytor średniowieczny, u którego terminował podstawy muzyki Swen Siwobrody.

Gurcha (Kurek) — Bóg Plonów i Obfitości, czczony podczas święta plonów.

Hallgerda - żona Gunnara Mirgiafa, opiekująca się Baldurem.

Hamad - święta księga Islamu, z której Swen Siwobrody przygrywał na rebabie miłosne sury dla Roxany.

Harold Kręposzyi — postać literacka, ojciec Namedy, który wraz z jej bratem prowadził warsztat rzemieślniczy zajmujący się artystyczną obróbką oraz inkrustracją wyrobów z brązu i złota.

Hedeby (Haithabu) — duża wikińska osada na półwyspie Szlezwik-Holsztyn.

Helgafel - święte wzgórze, na którym składano ofiary i odbywały się modlitwy błagalne o miłość i płodność, dobra materialne i duchowe, a także czyniono przyrzeczenia Freyowi.

godi - głowa rodziny, pełniący również funkcję kapłana.

Ifing - rzeka łącząca jezioro Družno z Zalewem Estyjskim.

iuse - pruskie, gorące zupy mięsne.

Ivar - syn Thardfa Śmiałego, biorący udział w wyprawie z ojcem na Islandię.

Jaromiej - postać literacka, stary skald opiewający chwałę wikińskich Wojowników.

Jaromira - postać literacka, żona Bratusława.

Kaijls Silriskai — witajcie, pozdrowienie pruskich wojów.

kauszele - drewniana miseczka dla płynów obrzędowych.

kitara - instrument strunowy, pierwotny dla dzisiejszej gitary.

Korsuńskie Jezioro — jezioro w okolicy Kiersit, gdzie odbywała się konna gonitwa pruskich chłopców

Kriwe z Nadrowii — kapłan strzegący wiecznego ognia w świętym gaju, którego sława sięgała do najdalszych zakątków ziemi.

Krzepimir - postać literacka, pruski obrońca w grze chłopców w piłkę.

Krzywula - rodzaj laski magicznej, używanej przez pruskich szamanów podczas staropruskich obrzędów religijnych

Kumtamari - cesarz baśniowej Krainy Poświaty Księżycowej.

kunigas - przywódcy grodów pruskich, zwani inaczej z gockiego królikami lub rikjami, odpowiedzialni za bezpieczeństwo i obronę ich mieszkańców.

langskipy - długie wikińskie okręty z wysoką dziobnicą i nasadą w kształcie głowy smoka.

laitian - suszone kiełbasy, wędzone nad paleniskiem.

Lauks - osada wiejska z wieloma grodami pruskimi.

Leif Erikson — podróżnik i odkrywca Ameryki, której nadano wówczas nazwę Vinland

Łaukosarga - mityczny Pan Strzegący Pól i Zbóż.

majdan - dziedziniec wewnątrz pruskiego grodu.

Mirgiafowie - literacka rodzina bartników, posiadająca dużą pasiekę i wyrabiająca miód dla mieszkańców osady Truso.

Mjornill - stary wiking biorący udział w wyprawie Fjalarda, wyłowiony z morza przez drakkar „Wężowa Głowa”, zmarł podczas powrotnej żeglugi i został spalony, a prochy wrzucone do morza.

Mokajmy - gród na trasie Szlaku Bursztynowego, nieopodal Świętego Gaju.

Montowie - pruska rodzina słynąca z waleczności i dalekich wypraw na czele Natangów z Golędami i Sudowami.

Mścigniew - postać literacka, dzielny woj pruski opiewany przez skalda Jaromira

Muspellheim - mityczne ciepłe wiatry topiące lodowce.

Nameda - literacka postać córki Kriwe, żona wikinga Ulfa.

Niflheim - mityczna czeluść otchłani.

nixam - mityczny bożek wodny, opiekun żeglarzy.

Njorda - wiatr mityczny, sprzyjający żeglarzom i rybakom.

Nobiles - pruscy możnowładcy i przywódcy rodowi.

Nunataki - śnieżne góry w Islandii.

Occopirma - jeden z naczelnych bogów pruskich przedstawiający Saturna, ówczesnego boga nieba i ziemi.

Odyn - pierwszy z bogów, syn Bura i Bestii, bóg wojny.

Olaf - postać literacka, syn bogatego sąsiada zakochany w Ranghildzie wybrał się w podróż, aby zasłużyć na jej miłość, a potem oddał za nią życie.

Pergrubi - mityczny Pan Przesilenia Wiosennego i Odradzającej się Roślinności.

Perkun - mityczny bóg łykania, dżdżu i gromu

Plac Wiecowy — miejsce obrad i podejmowania ważnych decyzji.

Potrimpos - mityczny władca rzek, źródeł i deszczu.

Puszait - mityczny Strażnik Drzew.

Radosława - postać literacka, żona Radogosta z rodziny rzemieślniczej tkaczy.

Radziwoj - postać literacka, mocarny bramkarz z Mokajmów.

Ragnar - postać literacka ojca rodziny rybaków, uprawiających rybołówstwo na jeziorze Družno wraz z synami Egilem i Leifem oraz córką Ranghildą i żoną Towe.

rebab - instrument strunowy z długim smyczkiem, na którym wygrywał swoje pieśni bard Sven Siwobrody.

Roxana - księżniczka perska, kochanka Swena Siwobrodego.

Eryk Rudobrody — postać literacka, normański pirat, pogromca Budoraju.

runy - pismo wikingów ryte na kamiennych tablicach.

samtis - drewniana łyżka obrzędowa.

Sigrid - postać literacka, córka Thora, zielarka i kolekcjonerka runowych tablic.

Skadi - mityczna żona Njorda, opiekunka brzemiennych kobiet i kochanków.

skald - średniowieczny pieśniarz skandynawski opiewający w sagach bohaterskie czyny wikingów.

Sven Siwobrody — postać literacka, wytrawny żeglarz, muzyk i miejscowy bard opiewający bohaterskie czyny wikingów.

Synowie Montów — postacie literackie, Tolimir. Wszebor, Żegota i Przeclaw, uczestnicy wyścigów konnych.

Synowie Północy — plemiona nordyckie, przeważnie z krajów skandynawskich.

Świętosława - postać literacka, druga córka kapłana Kriwe, zrodzona z jego wielkiej miłości do Dobiegniewy.

Święty Gaj — miejscowość, gdzie prawdopodobnie został ścięty św. Wojciech.

tanbur - instrument perkusyjny do wystukiwania na nim rytmu ręką.

Tabl - arabski bęben używany przez Swena Siwobrodego.

Thardf Śmiały — słynny wiking, biorący udział w ataku na klasztor Lindis Harne.

Thor - mityczny bóg grzmotów i burzy.

Tolimir — postać literacka, najlepszy gracz w piłkę z Mokajmów.

tulise i ligasze — wędrowni kapłani pruscy.

Truso - osada i port na pograniczu słowiańsko-estyjskim, do którego pod koniec IX wieku dopłynął Wulfstan.

Ulf - literacka postać wikinga, męża Namedy.

Walhalla - siedziba dusz wybranych wojowników, nad którą panuje Odyn.

Walkirie - dziewice wojownicze, zabierają do Walhalii poległych wojowników.

Wanowie - w mitologii skandynawskiej władcy wiatru, burzy i ognia.

Wieland - mityczna boska kraina elfów, trollów i zwergów.

wikingowie - normańscy rozbójnicy morscy, podejmujący w VIII-XI wieku na długich i wąskich łodziach dalekie wyprawy łupieżcze do krajów zachodniej i wschodniej Europy.

Witan Wojbor — postać literacka, miejscowy garncarz.

Wojbor - postać literacka, jeden z atakujących w grze chłopców.

Wszerada - postać literacka, sędzia w grze pruskich chłopców.

Ymir - w mitologii skandynawskiej olbrzym, który wyłonił się z topniejących lodów Niflheimu, ojciec lodowych gigantów Thurusów.

Zalew Estyjski — obecnie Zalew Wiślany w innych obszarach hydrograficznych Żuław Elbląskich.

Żemina - bogini ziemi i wszystkiego co się na niej rodzi, żyje i umiera.

Zobacz także te strony:

[Azowie - panteon bogów skandynawskich](#)

Mieczysław Lenckowski

Pisarz, językoznawca; jest członkiem Bractwa Języka Polskiego; zajmuje się także dziennikarstwem, krytyką literacką i teatralną. [Więcej informacji o autorze](#)

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 19-03-2003 Ostatnia zmiana: 06-09-2003)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2358) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2358>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl